

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (Σεπτέμβριος 2009)

Συγγραφέας: ΘΑΝΟΣ ΝΤΟΚΟΣ

Πρόσφατες μελέτες έγκυρων διεθνών ινστιτούτων και οργανισμών θεωρούν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής ως μία από τις κυριότερες μελλοντικές απειλές για την εθνική και διεθνή ασφάλεια, με δυσμενέστερες συνέπειες κυρίως για τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Καταγράφονται οι ακόλουθες απειλές:

1) Συγκρούσεις με σκοπό την εξασφάλιση φυσικών πόρων. Μείωση της καλλιεργήσιμης γης, εκτεταμένη λειψυδρία, φθίνοντα αποθέματα τροφίμων και αλιευμάτων, περισσότερες πλημμύρες, παρατεταμένες περίοδοι ξηρασίας και αύξηση έντασης και συχνότητας ακραίων φυσικών φαινομένων.

2) Απώλεια εδαφών σε παραθαλάσσιες περιοχές και συνοριακές διενέξεις.

3) Μετανάστευση λόγω περιβαλλοντικών αλλαγών (εκτιμάται ότι ο αριθμός των μεταναστών αυτών θα μπορούσε να φτάσει τα 200 εκατομμύρια ως το 2050).

4) Αύξηση της αστάθειας σε αδύναμα ή δυσλειτουργικά κράτη, μειώνοντας ακόμη περισσότερο την ήδη περιορισμένη ικανότητα των κυβερνήσεων τους να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

5) Πιέσεις επί του διεθνούς συστήματος διακυβέρνησης και κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη.

Η κάθε μία από τις απειλές αυτές κατά της διεθνούς σταθερότητας και ασφάλειας είναι από μόνη της δύσκολο να αντιμετωπισθεί. Η διάδραση μεταξύ τους εντείνει τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η διεθνής κοινότητα και ενδέχεται να προκαλέσει μια «αλυσιδωτή αντίδραση» με απρόβλεπτες συνέπειες. Ακόμη και στην πλέον αισιόδοξη περίπτωση (με μια μέση άνοδο της θερμοκρασίας σε παγκόσμιο επίπεδο της τάξεως των 1,3 βαθμών Κελσίου ως το 2040), στις επιπτώσεις

μπορεί να περιλαμβάνονται: η αύξηση των ενδοκρατικών και διακρατικών εντάσεων λόγω αύξησης των μεταναστευτικών ρευμάτων, η πιθανότητα συγκρούσεων λόγω ανεπάρκειας πόρων (κυρίως στα δυσλειτουργικά κράτη της Αφρικής), οι οικονομικές προεκτάσεις από την εξάπλωση ασθενειών, καθώς και απρόβλεπτες γεωπολιτικές ανακατατάξεις, καθώς τα κράτη θα προσαρμόζονται με διαφορετικούς ρυθμούς στις μεταβολές στους διαθέσιμους πόρους και στη διάδοση των ασθενειών. Στην περίπτωση έντονης κλιματικής αλλαγής, που θα αντιστοιχεί σε μια μέση άνοδο στην παγκόσμια θερμοκρασία της τάξεως των 2,6 βαθμών Κελσίου ως το 2040, μαζικά μη-γραμμικά φαινόμενα στο παγκόσμιο φυσικό περιβάλλον θα προκαλέσουν μαζικά μη-γραμμικά κοινωνικά φαινόμενα.

Οι περιοχές που θα επηρεαστούν περισσότερο καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της υδρογείου: Μέση Ανατολή, Βόρεια Αφρική, ζώνη Σαχέλ, νότια Αφρική, Κεντρική Ασία, Ασία (κεντρικά δέλτα ποταμών, το Μπαγκλαντές, το Πακιστάν, η Ινδία και η Κίνα), περιοχή Ειρηνικού, Λατινική Αμερική (κυρίως η περιοχή των Ανδεων και η Αμαζονία), Καραϊβική, Κόλπος του Μεξικού και Αρκτική. Αλλά ολόκληρος ο πλανήτης θα επηρεαστεί -οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά- σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό από την κλιματική αλλαγή και οι διεθνείς προσπάθειες αντιμετώπισης του προβλήματος δεν κρίνονται ακόμη ικανοποιητικές.

Ανησυχητική είναι η κατάσταση και στη χώρα μας που απειλείται με ερημοποίηση και σοβαρές επιπτώσεις στον τουρισμό, τη γεωργία, τους υδάτινους πόρους και γενικότερα την ποιότητα ζωής (σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του WWF Ελλάς και του Εθνικού Αστεροσκοπείου). Επειδή το διακύβευμα είναι ουσιαστικά το μέλλον της χώρας, πρέπει να αναζητηθεί άμεσα στρατηγική διαχείρισης του προβλήματος. Καλό θα είναι, πάντως, να γνωρίζουμε εκ των προτέρων ότι καμιά λύση δεν θα είναι ανώδυνη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 30 Σεπτεμβρίου 2009, σ. 15.